

Matko Babić (1940. – 2023.)

Dana 14. lipnja 2023. u Zagrebu je u 83. godini, preminuo Matko Babić, nastavnik fizike, učitelj, kolega i prijatelj koji je od svojih studentskih dana prenosio učenicima i nastavnicima entuzijazam i ljubav prema fizici.

Rođen je 3. listopada 1940. u Hvaru u obitelji inženjera geodezije. Osnovnu školu i Gimnaziju završio je u Našicama. Već tokom školovanja ga je jako zanimala fizika, pa je pisao ruskom fizičaru P. A. Cerenkovu za pojašnjenje njegovog efekta zračenja. Nakon mature upisao je fiziku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu (PMF) Sveučilišta u Zagrebu i odabrao teorijski smjer, za razliku od mlađeg brata Emila (profesora emeritusa na PMF-u u Zagrebu). Zbog obiteljskih razloga 1962., još kao student (apsolvent), zapošljava se u Osnovnoj školi u Donjoj Motičini (u blizini Našica). Potom se zapošljava i radi punih deset godina u Gimnaziji u Kutini. Tijekom studija posebno su ga se dojmili pokusi iz kolegija profesora Mladena Paića, te je uvidio kako je gimnazijska fizika prikraćena nedostatno opremljenim fizikalnim kabinetima. Nakon toga seli se u Zagreb i zapošljava u XII. gimnaziji gdje je radio gotovo pet godina, te nastavio studij fizike na *Pedagoškom fakultetu* u Rijeci, gdje diplomira pod mentorstvom prof. dr. Branimira Markovića, vrsnog eksperimentalnog fizičara. Kako u svojoj gimnaziji nije naišao na razumijevanje za svoja nastojanja da se fizikalni kabinet bolje opremi i uvedu vanškolske aktivnosti, prelazi u Zavod za školsku opremu (ZŠO). Tamo se posebno angažira na osmišljavanju, dizajniranju i unapređivanju novih učila, osobito za nastavu fizike. Suraduje i s drugim proizvođačima opreme za nastavu, te započinje suradnju s mnogim školama i nastavnicima prirodnih znanosti (matematika, fizika, kemija, biologija). Već na početku rada u Zavodu je izdan komplet *Mladi fizičar* koji se mogao staviti u kutiju veličine aktove, a omogućavao je izvedbu desetak ključnih eksperimenata iz mehanike. Posebno se aktivirao u Narodnoj tehnici, u “Pokretu nauka mladima” (kasnije Pokret znanost mladima) kada počinju i natjecanja u znanju fizike u osnovnim i srednjim školama. Bio je član Društva matematičara i fizičara Hrvatske gdje je pratio sva zbivanja i bio aktivni sudionik. Suradivao je s fizičarima u Zagrebu i ostalim većim centrima (Karlovac, Rijeka, Split, Varaždin). Posebno je suradivao sa Zavodom za školstvo (kasnije Agencija za odgoj i obrazovanje), osobito sa savjetnicima za fiziku (dr. A. Tečić (Rijeka), M. Buljubašić (Split), Ž. Jakopović i A. Kuntarić (Zagreb) i M. Bakač (Našice)). Nakon toga je desetak godina radio u ZŠO-u na dizajniranju opreme za eksperimente iz fizike u osnovnim školama i gimnazijama. Nakon toga kraće je vrijeme radio u *Mladosti*, a nakon toga je u *Profilu* do umirovljenja 2005. bio urednik za fiziku. Tamo je nastavio i štoviše intenzivirao svoj rad na promidžbi eksperimenata iz fizike u školama, držeći predavanja s pokusima na natjecanjima iz fizike i seminarima za nastavnike diljem Hrvatske. Bio je izvrstan izvođač pokusa što je njegova predavanja činilo zanimljivim. Predavanja je također držao i organizirao po knjižnicama, a sudjelovao je i u ciklusu predavanja iz prirodoslovlja, *Priroda uživo – Mudrost velike petorke*. Objavio je brojne publikacije kao npr. *Fizika u riječi i slici*. Radio je na pripremi priručnika i drugih didaktičkih materijala.

Matko Babić bio je legendarni profesor fizike, zahvaljujući kojemu su generacije mladih zavoljele taj osobito zanimljiv predmet, ali kojima je i postao životni poziv. “*Matka Babića upoznao sam 1968. kao učenik prvog razreda gimnazije u Kutini. Došao je na početku drugog polugodišta. U prvom je fiziku predavala mlada profesorica koja nam baš*

i nije pružala preveliku želju za učenjem fizike. Matko je ubrzo tamo unaprijedio nastavu fizike. I ocjene su se promijenile: moja je s 3 postala 5. Ubrzo je pokrenuo grupu mladih fizičara i otkrio da postoji kabinet fizike s mnoštvom spravnica koje do tada nismo vidjeli. Njegova predavanja su bila nevjerojatno živa i dinamična, s mnoštvom eksperimenata, priča iz povijesti o velikim znanstvenicima i njihovim otkrićima. Odjednom fizika više nije bila dosadni predmet. Jako nam se sviđjelo i to što je bio blizak s nama i tretirao nas više kao suradnike nego kao učenike. Postepeno smo ga svi zavoljeli, i oni koji su imali 5, i oni koji su imali 2. I svi smo se trudili da više učimo. Mi iz grupe mladih fizičara počeli smo mu sve više pomagati u pripremi pokusa za predavanja, što nas je jako veselilo. Kasnije smo postali samostalni u pripremanju eksperimenata i neprekidno smo učili. U praktikumu je bilo puno opreme, a on je stalno nabavljao nove instrumente, pokazivao nam ih i podučavao u eksperimentalnom radu. Danas znam da je gimnazija u Kutini tada bila opremljenija nego neke u Zagrebu. Pokrenuo je i pripreme za natjecanja iz fizike i mnogo je radio s nama izabranima, čak i u svoje slobodno vrijeme. Nabavio je knjige i zbirke zadataka te nam pokazao da je fizika puno više od onog što je bilo u srednjoškolskim udžbenicima. Bilo je velikih rezultata na općinskom, republičkom i saveznom natjecanju. Svakako je bio najzaslužniji što sam uskoro odlučio da ću studirati fiziku. Suradnju smo nastavili i u Zagrebu i to je trajalo sve do njegove smrti. Nikad nije zaboravio nas, bivše učenike iz Kutine. Rado smo ga pozivali na obljetnice mature, a on se rado odazivao. Uživali smo u njegovim interesantnim pričama i entuzijazmu koji je širio oko sebe. Ponekad mi se činilo da je bio mlađi od mnogih od nas. Nikad nisam sreo tako dobrog profesora kao što je bio Matko Babić.” (cit. dr. Željko Marohnić, Institut za fiziku).

Iako strastvenom zaljubljeniku u eksperiment, bila mu je najvažnija usmena komunikacija s nastavnicima i djecom pa je često držao popularna predavanja. Kako je napisao i slikovnicu iz fizike, imao je i predavanje u dječjem vrtiću. Mala djeca pokazala su interes za izvođenje jednostavnih eksperimenata koje im je opisivao. Cijeli život je predavao, a u komunikaciji s djecom i ljudima stekao je uistinu veliko iskustvo. Uvijek je nastojao fiziku povezati sa svakodnevnim životom, a s djecom je mnogo razgovarao i šalio se. “*Matko Babić bio je fizičar, volio je svoju struku, i za sebe je volio reći da je “ucitelj fizike” (jer naziv profesor je bio “rezerviran” za sveučilišnog profesora). Volio je biti “učitelj fizike”, a da je u tome (već dok je radio na gimnaziji u Kutini) bio izvrstan i osvajao srca svojih učenika, najbolje nam svjedoči činjenica da su ga njegovi maturanti, redovito pozivali na proslave godišnjica mature. Da, volio je fiziku, ali volio je i sve ono, uvjetno rečeno, iznad fizike. Volio je povijest i filozofiju, čitao Aristotela i Platona, Camusa i Hegela i, zašto ne, i Marxa. A volio je i druge prirodne znanosti.” (Akademik Ivan Gušić, PMF i HAZU).*

Učiti i odgajati djecu velika je obaveza za koju treba imati puno ljubavi, žrtve i odričanja, a Matko je u tome bio plemenit i velikodušan.

Ana Smontara

*Legendarni profesor fizike M. Babić
u svom prirodnom okruženju
– uz pokus iz fizike.*